

Futbols un nopietnas ambīcijas

Svētdien, 14. oktobrī, Arēnā Rīga notiks vērienīgs Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) 150 gadu jubilejas uzvedums Radi tālāk!. «Koncerta programmā iekļauta gan akadēmiskā, gan popmūzika, tajā piedalīsies gan pašdarbības kolektīvi, gan profesionāli mākslinieki un kolektīvi, tāpēc droši var apgalvot – skatītājus gaida muzikāli daudzpusīgs pasākums,» jubilejas uzvedumu īsi raksturo diriģents Ivars Cinkuss, kura vadītais vīru koris Gaudeamus arī piedalīsies savas augstskolas svinībās.

Brāmss un viskijs

1861. gada 16. maijā Krievijas cars Aleksandrs II apstiprina Rīgas Politehniskās skolas nolikumu, kas atļauj vietējai Biržas komitejai Rīgas pilsētā dibināt Politehnisko skolu. Ar Krievijas cara parakstu akceptēta, pārņemot tolaik Eiropas modernāko tehnisko augstskolu modeli, 1862. gada 14. oktobrī Rīgā darbu sāk pirmā daudznozaru tehniskā universitāte Baltijā – tāds ir vēsturiskais fons lielākām un mazākām svinībām, ko visa gada garumā rīkojusi Rīgas Tehniskā universitāte, un arī svinību galā koncertam. Pasākuma veidotāji uzsver, ka vērienīgais koncerts ir domāts ikvienam – ne tikai šīs augstskolas esošajiem un bijušajiem studentiem un pasniedzējiem.

Diriģents Ivars Cinkuss pauž prieku par to, ka visa gada garumā ir bijuši dažādi pasākumi gaidāmās jubilejas sakarā un «tas Tehnisko universitāti iezīmē ne tikai kā eksaktu augstskolu, bet arī kā kultūru atbalstošu un mīlošu iestādi. Eksaktums un mākslas vienmēr iet roku rokā. Universitātes pirmais direktors Ernsts Nauks, fizikas, ķīmijas un mineraloģijas profesors, ir bijis mūziķis un arī šahists, un viņš nomira, spēlējot šahu. Acīmredzot no viņa mantojumā mūzika ir ienākusi augstskolā.»

Kopā ar kori Gaudeamus Ivars Cinkuss ir kopš 1986. gada un, kā pats apgalvo, sakritību dēļ. Mācoties Dārziņa mūzikas vidusskolā, viņš meklējis «prakses kori, ar ko nolikt skolas beigšanu specialitātē – kordiriģentos». Tā aizgājis uz Edgara Račevska vadīto Gaudeamus, bijis dziedātājs, tad – kormeistars, bet kopš 1996. gada ir kora mākslinieciskais vadītājs. «Tas varēja būt jebkurš cits koris, bet nebija, un par to esmu priecīgs – Gaudeamus ir stabila vērtība. Diriģents Račevskis kora pamatos ir ielicis atbildību, disciplīnu un goda izjūtu, un šīs vērtības korī ir joprojām,» uzskata Ivars Cinkuss. Viņam tīk arī tas, ka Gaudeamus nav tipisks studentu koris – tajā dzied arī pasniedzēji un ar Tehnisko universitāti nesaistīti cilvēki, tikai apmēram trešdaļu nosacīti var dēvēt par mainīgo daļu. «Tipiskos studentu koros dalībnieku mainība ir liela, bet Gaudeamus ir citāds, un to nepanācu es, kori ar šādām tradīcijām jau saņēmu mantojumā. Tieši tas ir šī vīru kora spēks, ka tajā kopā sadzīvo daudzas paaudzes,» uzskata Ivars Cinkuss un uzsver, ka daži tajā dzied vairāk nekā 50 gadus – kopš kora dibināšanas. Dažādās paaudzes korī neesot nekāds traucēklis, kad jādodas uz studentu dziesmu svētkiem – braucot visi, un «vīri ar sirmām galvām izeļas uz citu kora fona, īpaši jau gājienā. Futbolu ar igauņiem vai lietuviešiem, protams, spēlē Gaudeamus jaunieši.» Diriģents atklāj arī kādu atziņu, ko sapratis gadu gaitā, strādājot ar kori: «Gaudeamus ir koris ar nopietnām mākslinieciskām ambīcijām, tas ikdienā uzliek augstus standartus. Šis ir koris, kas vienmēr ir gribējis būt līderis, paraugs – dzīvē, ikdienā, mākslā un savā stājā. Un ar to man jārēķinās. Nevaru pieļaut brīdi, kad palaižu grožus mazliet vaļā, jo tad cilvēki sāk nenākt, un tas ir paradokss – jātur augsta mākslinieciskā latiņa, lai dziedātājiem ir interesanti.»

Tas, ka koristi ir galvenokārt eksaktās zinātnēs skoloti vīri, sarežģījumus diriģentam neradot, turklāt «eksaktās zinībās skoloti cilvēki ir radoši cilvēki. Viņi ikdienā rada jaunas idejas, nemītīgi izzina jauno.» Cinkuss atceras mēģinājumu, kurā gatavojušies gaidāmajam koncertam un kura noslēgumā palikusi maza grupiņa vīrusolistu. «Baudīju skatu – stāv neizdzerta viskija pudele, ko bija atnesis viens jubilārs, un tam fonā nopietni vīri stāv pie klavierēm un dzied Brāmsu. Šie vīri visu laiku grib kaut ko grūtāku, arī saprast to, kāpēc kaut kas nesanāk. Viņi visu laiku man kaut ko prasa, jo visu grib izziņāt, un, lai atbildētu viņiem, man pašam sev jāatbild uz it kā pašsaprotamiem jautājumiem,» smaidot saka Cinkuss. Ar dalībnieku disciplinētību, apmeklējot mēģinājumus, viņam problēmu neesot, jo «tas ir mīts, ka laika nav, viss atkarīgs no tā, kā cilvēks iekārto dzīvi. Ceturtdaļgadsimts kopā ar vīru kori ir nopietns skaitlis, un tāpēc dzīvē kaut kas ir jāmaina, noteikti – mani neiznesīs ar kājām pa priekšu no Gaudeamus, tas gan ir skaidrs.»

Tīrasiņu vienība

Reizi nedēļā Ivars Cinkuss ir Ventspilī, strādā ar Collegium Vocale Ventspils. «Tas ir pusprofesionāls koris daļa koristu ir tīrasiņu profesionāļi, jo strādā, saņemot atalgojumu, bet daļa ir mūzikas pedagogi, citu kora diriģenti un labi amatieri,» skaidro Cinkuss. Nokļūšana Ventspilī bijusi, atkal jāsaka, nejauša. Savulaik viņš uzaicināts būt par Ventspils novada virsdiriģentu un strādāt ar šī reģiona koriem. «Tā kā es nebiju aizņemts ne ar vienu citu rajonu, piekritu. Ceļš bija gauži loģisks – kļuva par virsdiriģentu, braucu turp reizi mēnesī, parunājos ar kolēģiem, daudzi gribēja uz pleca izraudāt savu sāpi un padalīties intrigās, līdz sapratu, ka man nav instrumenta, kā ietekmēt situāciju. Tāpēc es nolēmu dibināt kori, kurā dziedātu Ventspils mūzikas dzīves veidotāji, un tā, kopīgi strādājot, mēs varētu vienoties par radošiem jautājumiem. Ar savu ideju aizgāju uz domi un guvu atbalstu. Mans mērķis ir Ventspilī radīt muzikālo teātri – šo ideju kopā ar Māri Kupču auklējam jau ilgāku laiku.»

Diriģents stāsta, ka viņš grib radīt Ventspilī vidi, kas piesaistītu arī profesionāli izglītotus radošus cilvēkus, lai pēc mūzikas skolas beigšanas var iziet cauri mūzikas akadēmijai vai jebkurai augstskolai pasaulē un atgriezties Ventspilī, lai tur būtu kur profesionālam mūziķim strādāt. Un skeptiskas šaubas par to, vai būs publika, kas patērēs profesionālu mūziķu radītu produktu, Cinkuss sauc par nepamatotām. Viņš vienmēr esot uzskatījis, ka tieši piedāvājums rada pieprasījumu un nevis otrādi. Ventspils kora radošās darbības sākumposmā uz koncertiem

nākuši samērā maz skatītāju, tomēr nu jau uzstāšanās notiekot pilnās zālēs un esot izveidojušies savi stabili klausītāji. Cinkuss cer, ka pēc gadiem pieciem Ventspilī būs «stabila patstāvīga profesionāla vienība – to nevaru apgalvot, bet ļoti ceru. Vai tas būs orķestris un koris vai kas cits... Es gribētu, lai tas būtu muzikāls teātris, kas var realizēt gan kora, gan simfoniskās mūzikas koncertus, gan muzikālas izrādes. Būtiski ir Latvijā radīt produktu, kas rada viegli transportējamas muzikālas izrādes, jo mūsu opera pa Latviju brauc reti, jo opera nevar aizbraukt tā vienkārši uz laukiem...»

Pienākumi pasaulē

«Man šobrīd ir profesionāli pienākumi arī Bordo, Francijā un Sietlā, ASV,» stāsta Cinkuss un piebilst, ka viņš pats nekad nav meklējis darbus, tie vienmēr atraduši viņu. Savukārt Sietlā viņš strādā ar universitātes kori. «Pasaule ir ļoti atvērta, visi meklē citu pieredzi. Nenoliedzami, es izjūtu pasaulē esošo interesi par latviešu koriem,» atzīst Cinkuss.

Tā kā diriģents ir «atdevies dziesmu svētkiem», kas notiks nākamgad, lielā mērā dzīves ritmu nosaka gatavošanās šim kultūras notikumam. Kopā ar diriģenti Airu Birziņu viņš ir mākslinieciskais vadītājs svētku noslēguma koncertam, un tas esot ne tikai milzīgs emocionāls pārdzīvojums, praktiski tam tiek veltīts daudz laika – ir jābraukā pa Latviju, jāpiedalās kora skatēs un kopmēģinājumos. «Emocionāli tas ir skaisti, bet fiziski grūti. Kad pāris mēnešus esmu izbraukājis pa skatēm, tad Dziesmu svētku estrādē daudzus jau sejā pazīstu, pat zinu, no kura pagasta kurš ir.»

Lai gan ir agrs rudens, mūziķis jau gatavojas gadu mijai un jau tradicionālajiem Ziemassvētku koncertiem – jau gadus piecus viņš kopā ar dzīvesbiedri, mūziķi Loru Vudu un komponistu Uģi Prauliņu piedalīsies akcijā Ziemassvētku roze. Akcijas mērķis ir uzstāties nevis tieši baznīcās, bet vietās, kur līdz baznīcai tālu. Paredzēts arī koncerts ar kori Ventspilī – tiek gatavota korim netipiska lieta – a cappella programma.

Uzreiz pēc Ziemassvētkiem viņš dosies uz Austrāliju, uz latviešu kultūras dienām, bet jau janvārī uz ASV – ciemos pie latviešu vecākā diriģenta Roberta Zuikas, lai atzīmētu viņa simtgadi. «Ļoti ceru, ka viņš varēs atbraukt uz dziesmu svētkiem vasarā,» cerīgi saka Ivars Cinkuss. «Ziema man patiešām būs ļoti pilna.»

***

Ivars CINKUSS

- Diriģents un dziedātājs
- Dzimis 1969. gada 15. jūlijā
- Absolvējis Emīla Dārziņa mūzikas skolas kora klasi (1987), Latvijas Mūzikas akadēmiju (1992)
- Studējis muzikoloģiju, mūzikas vēsturi un diriģēšanu Vestminsteras kora koledžā Prinstonā ASV
- Studiju laikā ASV strādājis arī par dziedātāju Čikāgas simfoniskajā un Vestminsteras simfoniskajā korī, kā arī senās mūzikas ansablī His Majesties' Clerkes Čikāgā
- Bijis pasniedzējs Starptautiskajā senās mūzikas vasaras skolā Ēdolē (1998.–2004.), vadījis Rīgas Doma zēnu kori (1996.–1998.)
- Vispārējo latviešu dziesmu svētku virsdiriģents, Ventspils pilsētas un rajona kora virsdiriģents
- Ir senās mūzikas entuziasts, veidojis programmas ar Latvijas Radio kori, Collegium Musicum Rīga un Ludus.
- Projektos iesaistās arī kā solists, izpildot baritona solo partijas pārsvarā baroka laikmeta skaņdarbos
- Atveidojis lomas arī teātra projektos, sadarbojies ar režisoru Daci Micāni-Zālīti, Ketiju Boidu (Skotija), Dž. Dž. Džilindžeru un Baņutu Rubess
- 2005. gadā apbalvots ar Latvijas Kultūras ministrijas un Rīgas domes gada balvām